

Tjänsteskrivelse

Datum

2026-08-07

Vår referens

Agnes Wemme

Utvecklingssekreterare

agnes.wemme@malmo.se

Nämndinitiativ från Vänsterpartiet om språket som kompetens

HVO-2026-4368

Sammanfattning

Vänsterpartiet har med rätt enligt 4 kap. 20 § kommunallagen väckt ett ärende i hälsa-, vård- och omsorgsnämnden genom ett nämndinitiativ. I nämndinitiativet föreslår Vänsterpartiet att förvaltningen ska få i uppdrag att utforska hur nämnden mer aktivt kan arbeta med och tala om andra språk än svenska som en kompetens jämsides andra färdigheter i omsorgsarbetet. Vänsterpartiet föreslår att förvaltningen ska få i uppdrag:

- Att på ett enkelt och verksamhetsnära sätt skapa en överblick över personalens språkkunskaper.
- Att utveckla ändamålsenliga rutiner för hur dessa språkliga resurser kan användas i det dagliga omsorgsarbetet.
- Att utreda om Malmöbor med begränsade svensk-kunskaper ges likvärdig vård och omsorg.

Nämnden har givit förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med underlag för att kunna ta ställning till nämndinitiativets förslag till beslut. Denna tjänsteskrivelse utgör detta underlag.

Förslag till beslut

1. [Klicka här för att ange text.](#)

Beslutsunderlag

- Nämndinitiativ
- Tjänsteskrivelse HVON 2026-08-26 Nämndinitiativ från Vänsterpartiet om språket som kompetens

Beslutsplanering

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden 2026-05-26

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott 2026-08-18

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden 2026-08-26

Ärendet

Systematisk överblick över språkkunskaper

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har idag inga register över kompetenser och kan därför inte på ett systematiskt sätt överblicka personalens eventuella språkkompetenser. HR-avdelningen arbetar med att upphandla ett kompetenssystem som nämndens verksamheter kan använda för att överblicka personalens kompetens, som exempelvis utbildningar. Möjligheten att administrera språkkompetens är i upphandlingen inte kravställd.

En anledning varför nämnden inte för register över språkkompetenser är att språkkunskaper kan anses vara en särskilt skyddsvärd personuppgift enligt GDPR, då det kan ange en persons etnicitet. Även ett register där personalen frivilligt får uppge sina språkfärdigheter ställer höga krav på tekniskt skydd och sekretesskyddat förvaltande. Som arbetsgivare bör nämnden även problematisera maktförhållandet till arbetstagaren. Att som arbetsgivare uppmana medarbetare, om än frivilligt, att uppge sina språkfärdigheter, kan vara problematiskt då det kan leda till att medarbetare känner sig tvungna att skriva in sina språkkompetenser i registret. Det kan också skapa en oro kring hur ens språkkunskaper kan komma att påverka arbetsuppgifter eller placering i organisationen, vilket kan påverka arbetsmiljön negativt.

Befintliga rutiner och pågående utvecklingsprojekt inom nämndens verksamheter

I många fall sker den första kontakten från medborgaren med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen genom en socialsekreterare i samband med myndighetsutövning efter ansökan om insatser enligt socialtjänstlagen. Socialsekreteraren identifierar individens eventuella behov av service på ett annat språk än svenska. Enligt förvaltningslagen (2017:900) ska kommunen använda tolk för att personer som behöver det ska kunna ta tillvara sin rätt i kontakten med myndigheter. Nämnden använder alltid tolk vid bedömning när det behövs, för att minimera risken för missförstånd och kunna fatta rättssäkra beslut. Det kan även finnas särskilda behov av tolk hos personer som har annat modersmål än svenska vid planering av de beviljade insatserna.

I verksamheter inom ordinärt boende och vård- och omsorgsboende är det de grundläggande kompetenskraven för medarbetarna som är styrande vid planering av en brukares eller patients insatser, såsom kompetens för läkemedelsdelegeringar eller demenssjukdom. Verksamheterna arbetar enligt Malmömodellen som säkerställer att brukarna kontinuerligt träffar samma personal genom att ha en tilldelad fast omsorgskontakt och ett omvårdnadslag. Det är dock den enskildes vård- och omsorgsbehov som avgör vilken personal som ingår i omvårdnadslaget, vilket också

gör det svårare att säkerställa att samtliga medarbetare i omvårdnadslaget som utför brukaren eller patientens insatser besitter önskad språkkunskap.

Vid behov, till exempel vid vårdplaneringssamtal eller brukarsamtal med personer som har begränsade kunskaper i svenska, använder sig verksamheterna av tolk.

Förvaltningen kan inte säkerställa kvaliteten på en medarbetares språkkunskaper. En tolk är utbildad och förvaltningen kan förlita sig på att den tolken förmedlar korrekt information till brukaren eller patienten.

Inom flera av nämndens verksamheter försöker sektionschef att matcha personal med brukarens eller patientens språkpreferenser. Detta görs utifrån chefernas kunskap om sina medarbetares språkkunskaper.

Då nämnden är ett finskt förvaltningsområde är nämnden skyldig att erbjuda finskspråkig vård enligt bestämmelser i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Nämnden erbjuder vård- och omsorgsboenden med finsk inriktning. Även inom ordinärt boende har nämnden en skyldighet att erbjuda insatser av finstalande hemtjänstpersonal om det efterfrågas. Nämnden har under hösten 2025 anställt en finskspråkig äldrepedagog som utför hälsofrämjande insatser såsom aktiviteter på mötesplatser, ledsagning och uppsökande verksamhet, för de som önskar ta del av insatserna på finska.

Likvärdig vård och omsorg för personer med begränsade svenskkunskaper

Som en del av avdelningen för ordinärt boendes arbete med mänskliga rättigheter, pågår under 2026 en pilotstudie för att undersöka hur språkbarriärer påverkar delaktigheten för brukare och patienter inom hemtjänst och kommunal hälso- och sjukvård i hemmet. Syftet är att stärka Malmöbons möjlighet att förstå, vara delaktig och göra sin röst hörd i vård och omsorg, oavsett språkliga förutsättningar.

Pilotstudien omfattar test av olika former av språkstöd, såsom AI-baserad tolkning, digitala översättningsverktyg, användande av fysisk tolk och telefontolk, stöd från flerspråkiga kollegor och andra kommunikativa hjälpmedel. Studien infattar även en kartläggning av medarbetarnas medvetenhet om språkbarriärer och den egna rollen i kommunikationen med brukare och patienter.

De preliminära resultaten visar att språkbarriärer riskerar att begränsa delaktigheten om de inte uppmärksammas och hanteras på ett medvetet och systematiskt sätt. Det finns stora skillnader inom verksamheten när det gäller synen på språkbarriärer, användningen av språkstöd och medvetenheten om den egna rollen i mötet med brukare och patienter. Erfarenheterna så här långt visar att språkstöd är en viktig del av arbetet för jämlik vård och omsorg, men att tekniska lösningar i sig inte är tillräckliga.

För att stärka delaktigheten krävs ökad språkmedvetenhet hos medarbetare och tydliga arbetssätt för när och hur språkstöd ska användas. Pilotstudien fortsätter under hösten då fördjupade observationer planeras att genomföras, och slutredovisning beräknas preliminärt ske vid årsskiftet 2026–2027.

Ansvariga

Berne Forzelius, tf. avdelningschef